

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-ben

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1992. FEBRUÁR
CXXVII. évfolyam

A tartalomból

*A központi kérdés azonban az erdővagyon. Ennek a vagyonnak véleményünk szerint kincstárinak kell lenni.
(33. oldal)*

*Az új erdőtörvény tulajdonsemleges legyen.
(37. oldal)*

*Meg is épült a 136 (egyszázharminchat!) kilométeres vadkárelhárító kerítés. Megépült, de nem volt benne köszönet.
(42. oldal)*

*Kétségtelen, hogy az eddigi módszerekkel nem lehet folytatni az erdőgazdálkodást.
(49. oldal)*

*Az erdőművelés a nyelvművelés szemszögéből
(60. oldal)*

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata.
CXXVII. évfolyam 2. szám
(1992. február)
HU ISSN 1215-0398

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. **Tagjai:** Agócs József, Apatóczy István, dr. Balázs István, Barátossy Gábor, dr. Bartha Dénes, Bolla Sándor, dr. Bondor Antal, Bús Mária, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Gyöngyössi Péter, dr. Járasi Lőrinc, dr. Kárpáti László, Kertész József, Korbonszky Kazimírné, dr. Kovács Mátyás, ifj. Páll Miklós, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Rakk Tamás, dr. Sonnevend Imre, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
 Telefon: 2016-293

Felelős kiadó: DR. SÉBOR JÓZSEF, a Monteditio KFT ügyvezető igazgatója. Kiadóhivatal: 1075 Budapest, Tanács krt. 5/a.

Telefon: 1412-890, 1325-186.

Nyomdai munkák: Monteditio KFT nyomdaüzeme, Budakeszi. Felelős vezető: Hegyi Ferenc.

Munkaszám: 1992-0010

A kézirat lezárva: 1992. január 9.

Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára: 30,- Ft. Előfizetés fél évre: 180,- Ft, egész évre: 360,- Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.

Az évi előfizetés ára: 10 USD.

СОДЕРЖАНИЕ

И. Агоч: Проект закон леса (встречный план)

38

TARTALOM

A HÓNAP KÉRDÉSE

Pápai Gábor: Beszélgetés Dauner Mártonnal 33

ERDÉSZETI POLITIKA

Bedő Albert: Erdőtörvényt kérünk OEE elnöksége: Vélemény az erdőkről szóló törvény 1991. szeptember 12-én kelt tervezetéről 36

Agócs József: Erdőtörvény-tervezet (Ellenterv) 38

Dr. Fehérvári Szabolcs: Javaslat jogszabályalkotásra (-módosításra) 41

ERDŐGAZDÁLKODÁS

Pápai Gábor: HM erdőgazdálkodás - Kaszópusztá, Veszprém 42

Nagy Miklós: Kaszói, veszprémi erdőgazdálkodás felügyelői szemmel 45, 56

SZERKESZTŐI ÜZENETEK 58

FAGAZDASÁGI ORSZÁGOS SZAKMAI SZÖVETSÉG

Pályázati felhívás 59

KÖNYVESPOLC

Dr. Grétsy László: Az erdőművelés a nyelv-művelés szemszögéből 60

Dr. Fogarassy László: Még egyszer a soproni népszavazásról 61

EGYESÜLETI HÍREK 62

INHALT

AGÓCS, J.: Gegenanschlag am Forstgesetzvorschlagansentwurf 38

CONTENTS

AGÓCS, J.: Counter project to Forestry Bill 38

Beszélgetés Dauner Mártonnal

Ismerve az eltelt év történéseit, változott-e a tudatos erdővagyon-gazdálkodásról elképzelték végrehajtásának lehetősége?

Az alapvető elképzelés nem változott. A végrehajthatóság időigénye sajnos igen. Előre kell bocsátanom, hogy azokat a gazdasági változásokat, melyek hatása meghatározóan érinti ágazatunkat – valamennyi összefüggésével – nem lehetett előrevetíteni. Az erdőgazdálkodási vállalatok a már eddig végrehajtott privatizációkkal azonban helyes irányban mozdultak el. Az ipari üzemek egy része önálló vállalattá alakult. Vagyonukkal elhatárolódtak, így a későbbi tulajdonosi változások feltétele adott lett. Az alaptevékenység középtávon megítélésünk szerint pénzügyi szempontból nem lesz nyereséges, így jövedelmet hozó kiegészítő tevékenységre szükség van továbbra is. A társadalom által elvárt tevékenységek finanszírozásához nem mindig fog az állam közvetlen költségvetési forrásokat biztosítani, ezért jövedelmező vállalkozásokat kell az államerdészetnek megtartani. De úgy, hogy az itt keletkező bevételek és kiadások, valamint az ahhoz kapcsolódó érdekelttség ne keveredjen az alaptevékenységgel. Az alaptevékenységnél egészen más érdekeltégi rendszert kell működtetnünk.

Ezek szerint a társadalom számára tett szolgáltatunk egy részét – véderdők, üdülő- és parkerdők – is az alaptevékenységnek kell finanszírozni?

Az államháztartási törvényben szeretnénk érvényesíteni az erdőtelepítéshez, valamint a gazdaságtalan erdők kezeléséhez szükséges pénzeszközök biztosítását. Ugyanez lenne érvényes a közjóléti területek és a tömeges erdőpusztulással járó többletfeladatok költségbiztosítására is. Általában az erdővel kapcsolatos ügyekhez támogatón áll hozzá a parlament. A baj az, hogy az előterjesztett költségvetési tételekben sok pénz „bújik el” úgy, hogy nem tényleges erdőügyként jelentkezik, és így a szavazó képviselők nem mindig tudhatják, hogy döntésükkel esetleg az erdőkkel kapcsolatos összeget is csonkították. Az önállóan jelentkező erdőtelepítési összeget – figyelembe véve a pénzügyi lehetőségeket – számunkra kedvezően szavazták meg. A képviselők többsége nagyon jól érzi, hogy az erdőkön nem szabad takarékoskodni, mert sokszoros kárt okozhat a fenntartás hiányossága. Ezért lenne jó az államháztartási törvényben külön tételekként hozni az erdővel kapcsolatos igényeket.

Számíthat-e a szakközvélemény arra, hogy az erdőtervezet-hozzájáruláshoz beadott módosítások is az országgyűlés elé kerülnek?

A most lezajlott szakmai vita az erdőtervezetről csak egy közbelső állomása a törvényalkotás folyamatának. Az átvezetés és az azt követő újabb konzultáció után jön még a tárgyalás, majd a parlamenti munka. Kap-

csolódnia kell a természetvédelmi törvényhez, a vadászati törvényhez (ez utóbbiak készülségéről semmiféle információnk nincs).

A főosztály feladata most az, hogy a közel húsz intézménytől megküldött véleményeket összedolgozza. A törvényalkotó felelőssége, hogy a helyenként megjelenő, egymásnak ellentétes igényeket is úgy hangolja össze, hogy ebből időtálló jó törvény legyen. Öröndötes, hogy koncepcionális véleménykülönbségek nincsenek. Nagyon sok olyan javaslat jött be, amelyeket feltétlen be fogunk építeni az előterjesztésbe.

Melyek a legsarkalatosabb részei a törvénytervezetnek, amelyeknél nem lehet alku?

Eltekintve a fontosság sorrendjétől, sarkalatos az üzemtervezéssel kapcsolatos rész, az erdőfelügyeleti rész, az erdőfenntartási alap kezelése, és fontosak a kezelésre vonatkozó szakmai szabályozók is. A törvénynek olyannak kell lenni, hogy minden tulajdonformára értelmezhető legyen. Pontosan meg kell fogalmazni a tulajdonos kötelességeit és a felügyelet jogait, hogy csak a funkciók adta szempontokat soroljam.

És mi lesz a vadászati rész „B” változatával?

A „B” változat, mint ismeretes, nem az FM Erdészeti és Faipari Főosztályának véleménye. Ezt a munkaköri anyagként szereplő törvénytervezetet már tavaly áttekintette a minisztérium vezetése. Ott született döntés, hogy a vadászati önálló osztály eltérő véleménye „B” változatként szerepeljen a törvénytervezetben.

Ez a megoldás azzal a veszéllyel jár, hogy a parlament – ne adj Isten – a „B” változatra is voksolhat.

Nagyon remélem, hogy mindkét fél számára elfogadható megoldás születik. Most az általunk is javasolt, a földtulajdonhoz kötött vadászati jog elismerését támogatja a minisztérium vezetése is. Így a „B” változat valószínűleg nem kerül előterjesztésre.

Egyesek szerint a jelenlegi tervezet nem veszi eléggé figyelembe a korszerű erdőfogalommal, mint fenntartandó ökoszisztémának az emberrel kapcsolatos elvárásait. Túlgazdálkodáscentrikus.

Ez igaz. Eredetileg úgy gondoltuk, hogy ezeket a kérdéseket, részleteket a törvény preambulumban (bevezetőjében) tárgyalnánk, itt kifejtve az erdő sokrétűségét, a vele kapcsolatos szempontokat. Az erdő a törvényben már csak úgy jelenik meg, mint amely egy több funkciót biztosító nemzeti vagyon, mely a védelem és a gazdálkodás tárgya.

Elegendő csatlakozási pont van az előterjesztésben a természetvédelmi törvényhez?

A kapcsolódó törvényekről annyit kell elmondani, hogy sajnos nincs információnk egyetlen törvényterve-

zetről sem. Úgy néz ki, hogy az erdő- és természetvédelmi, vadászati törvénytervezetek a különböző készségi fokok miatt egyszerre nem terjeszthetők elő. Pedig a téma összefüggései miatt a képviselőknek is ez lenne a jobb. Ezeket az összefüggő szakkérdéseket egyszerre tekinthetnék át a törvényalkotás folyamatában. A jó kapcsolatra épülő szakértő-képviselő munkaviszonyban ez hatékonyan működne.

Több helyen felmerült a kérdés, hogy a főosztály elég határozottan képviseli-e az erdőfelügyelet gondjait, szakmai, anyagi problémáit?

Az erdőfelügyelet fontosságát a főosztály sem most, sem a jövőben nem becsülheti alá. A kérdés két problémát is takar. Az egyik a szakmai-morális háttér biztosítása, a másik az anyagi megbecsülés. Úgy érzem, hogy csak az anyagi gondok megközelítése felől merülhetett fel a bizonytalanság látszata. 1992-re a tárca költségvetési keretlehetőségét részletezett bontásban még nem kaptuk meg a PM-től. Ugyanakkor tudni kell azt, hogy a költségvetéstől az ellátmányt ezentúl havi bontásban fogják kapni a kirendeltségek, ami kétségtelenül a hosszabb távú pénzügyi tervezés bizonytalanságával járhat. Az is tény, hogy – mint államigazgatási szakhatóság – a költségvetéstől függ, és a lehetőségek össze sem hasonlíthatók az egyes vállalati jövedelmekkel. Ebből nyilván pszichés konfliktusok is adódhatnak. A sokszor igen nagy különbség közelítését elsősorban csak az államerdészeti szervezet felállításával lehet megoldani.

Kincstár, holding, koncesszió – az eltelt év alatt ezek a fogalmak keltek szárnyra a szaknyilvánosság előtt. Van-e már kialakult elképzelése a döntéshozóknak?

Szeretném hangsúlyozni, hogy az állami tulajdonosi intézményre, az állam vállalkozói vagyonára vonatkozó törvényelőkészítés az elmúlt év végén vált világossá. Ezt nem lehetett megelőzni az államerdészeti szervezetenek és működési szabályozásának elkészítésével. Előzetesen tehát úgy gondoltuk, hogy fel kell készíteni az erdőgazdálkodási vállalatok szervezetét társasági formában való gazdálkodásra éppúgy, mint nonprofit formában való működtetésre. A központi kérdés azonban az erdővagyon. Ennek a vagyonnak véleményünk szerint kincstárnak kell lenni.

A szervezetre és annak működésére jelenleg még nincs kialakult és egyedül üdvöztető megoldás. Ez egyben most folynak a tárcaközi szakmai viták.

Az átalakulás aktuális részleteiről a vállalatvezetőkkel folyamatosan konzultálunk. A már most közvetlen államigazgatási irányítás alá tartozó vállalatok az átalakulásra és az államerdészeti szervezetre előkészítettek.

Üres az Erdőfenntartási Alap. Miért?

Az alap minimális pénzügyi tartalékkal működik, tehát ebben az értelemben nem üres. A baj ott van, hogy 3-4 éve véglegesen elszakadt egymástól a három szektor (erdőgazdaság, állami gazdaság, termelőszövetkezet) Erdőfenntartási Alappal való pénzgazdálkodása. A

legtöbb pénzt a befizetéshez képest a termelőszövetkezeti szektor vitte el az alapból, mert itt jóval többet használtak fel, mint amennyi a befizetési kötelezettség volt. Ezt a gyakorlatot a jövőben nem folytathatjuk.

1992-ben a fakitermelés további csökkenésével számolunk. A csökkentett fakitermelés mellett változatlan erdőfenntartási munkák finanszírozására – reméljük – elegendő lesz a pénz. Felméréseink szerint az előző vezetés 5-600 millió forintot vett ki a fenntartási alapból és osztott olyan munkákra, amelyek közvetlenül nem az erdőfenntartásra fordítottak. Épült ebből a pénzből út, vadászház, közvetve oktatásra fordítódott, de futotta gépvásárlásra is. Azt szeretnénk, ha a privatizálásból származó bevételekből jutna a fenntartási alapba is. Ha egyéb értékesítés is lesz (házak, földek eladása), ebből is erdővagyon bővítő beruházást végezhetünk.

Most derült arra is fény, hogy egy-két gazdaság, pl. Szombathely még 1989–1990-ben keletkezett befizetési kötelezettségének sem tett eleget. Most csak azt tudjuk tenni, hogy megvizsgáljuk, hogy reális teljesítéssel mennyi idő alatt tudja az adós visszafizetni adósságát az alapba. Ahhoz, hogy működőképes maradjon a vállalat, Szombathely esetében mintegy 120 millió forintról van szó, többéves törlesztés látszik reálisnak.

Igazságtalannak tűnik, hogy akik tisztességgel fizették a járulékot és nincs tartozásuk, azok sem kapják meg az igényelt erdőfenntartási munkákra a pénzt.

Ez az intézkedés a múltban keletkezett törlesztési elmaradás rendezésére irányult. Az állami erdőgazdasági szektorban a szabályozott finanszírozással 1992-ben nem lesznek gondok. A másik két szektorban csak akkor lesz fedezet, ha a veszteség megszűnik.

Mi a biztosíték, hogy jövőre lesz pénz, és a későbbiek folyamán nem kerül-e majd többszörösebe a most kényszerűségből elhanyagolt erdőrészek rendbetétele?

Az egyes felújítási munkák 1–2 éves elmaradása véleményünk szerint nem okoz akkora kárt, hogy a későbbiek folyamán ne lenne korrigálható a negatív hatás. Most kényszerhelyzetben vagyunk. Olyan szabályozást kell alkotnunk az alappal kapcsolatban, ami megoldja a pénzügyi hiányhelyzetet, igazodik a tulajdonváltáshoz. Ezt a javaslatot előkészítjük és elfogadása esetén beépítjük az erdőtörvénybe.

A jelenlegi gyakorlat folytatása, illetve annak kisebb módosítása csak elhúzná a válságot. Az új elképzelések érvényesítésével 1-2 év alatt egyensúlyba hozható a jelenlegi torzulás. A javaslat kidolgozásánál az európai példákat is elemezzük.

Befolyásolni tudja-e a főosztály az egyes helyeken feltűnően alacsony vadászati bérleti díj emelését, különösen ott, ahol pénzihiánnyal küszködik a vállalat, és mégsem emel bérleti díjat?

A vállalati önállóság szuverenitását csorbítaná bármiféle beavatkozás a bérleti kérdésekbe. Azt azonban éreztettük, hogy a díjtétel-módosításokkal egyetértünk.

Ez jelen pillanatban az erdőgazdasági igazgatók felelőssége. Az államerdészetnél elképzelésünk szerint szabályozottan fog működni ez a rendszer is. Reális bérleti díjakat kell minden területen megállapítani.

Ha a vad az erdő szerves része, akkor a vadgazdálkodásból származó jövedelem után miért nem kell erdőfenntartási járulékot fizetni, mint a kitermelt fa után, hiszen a vad felújítást hátráltató tényező?

A kérdés újszerű. Jogosnak tartom a felvetést, alapos elemzés útján meg fogjuk vizsgálni, hogy van-e az érvényesítésre lehetőség.

Jól politizálunk mi, erdészek?

Bármilyen furcsán hangzik, de az erdészeti ágazatnak 1991-ben jelentős belföldi és külhoni eredményei is voltak. Ilyen volt a párizsi kongresszuson való részvételünk és az a tény, hogy a magyar szakértői dokumentumokból négyet változatlan formában el is fogadtak. Jelentős sikere volt a vándorgyűlésnek. Eredmény az is,

hogy egységes a nézet arról, hogy az erdőben mindenféle tulajdonlást el tudunk képzelni a jelenlegi állami tulajdon meghagyása mellett. Ha a demokratikus normákat elfogadva a polarizált véleményekkel a szakterületen közös nevezőt tudnánk találni, ez határozottan jó lenne. Ne kapkodjunk, és ne a személyeskedés szintjén álljunk meg. Az előrelátó erdőgazda bölcsességével, higgadtan, az egyes kérdéseket alaposan átgondolva döntsünk vagy javasoljunk. A személyeskedés helyett a hibák kijavításának szándéka vezérelje tetteinket. Konstruktív, alkotó hangvételű tárgyalásra van szükség minden fél részéről, bemutatva a lehetséges mozgásirányokat, mert ez nem volt jellemző az elmúlt harminc évben. Az építő kritikát a szándék őszinteségével kell fogadni, de el kell utasítani azt, ha valakik valakik ellen dolgoznak. A cél ilyenkor a tapasztalat szerint nem az ágazat ügyének előrevitele, hanem csupán az indulat és feszültség levezetése, a személyeskedés.

Pápai Gábor

Ne vegye tőlünk senki türelmetlenségéből jövő és zaklató sürgetésnek azt, ha négy évi sikertelen várakozás alatt ismét felszólalunk a remény és csaknem kétségbeesés közt várt új erdőtörvény megalkotásáért.

Mi még az esetben is mulaszthatatlan kötelességünknek ismerjük közönségünk, s bár csak lehetne az ország képviselő közönségének is, figyelmét minden tehető alkalommal az erdőtörvény mielőbbi megalkotásának eszközzésére felhívni: ha avatatlannak részéről e felszólalásunkért netalán a szerényletlenség nem érdemelt vádjával illetnének is.

Sokkal inkább ismerjük erdeink köz- és magángazdasági valamint rendőri ügyeinek állását, hogy sem elmulaszthatnók újabban is kifejezést adni annak, hogy az ország közönsége a törvényhozó testületől erdőtörvényt is kér. Kérheti pedig joggal, még a jelen országgyűlés befejezése előtt, mert a kész és az erdészeti közönség előtt már minden ízében ismert s úgy az erdőbirtokosok mint a szakértők által alapelveiben s igen csekély kivétellel részleteiben is elfogadott erdőtörvényjavaslat újabb meg újabb szaktanácskozmányok bírálatain átszűrődve, rövid idő múlva négy év óta vár arra, hogy a földművelésminiszter az országgyűlés színe elé juttassa.

Mennyi indokolt felszólalás történt e békességes várakozás ideje alatt, mennyi erdőpusztítás követtett el s hogy a t. képviselő urak lelkéhez szólható szavakkal is éljünk, hány erdőtiszt szenvedett erőszakos halált? mindez pedig azért, mert hiányos erdőtörvényünk rései új meg új és a képzelt jogosultság tudatával bíró bátorságot kölcsönöznek az erdőpusztítók és fatolvajok romboló tetteire, melyeket azok a hatósági védelmen jelenleg úgy szólva kívül álló erdőkön s az ezek védelmére hivatott közegeken büntetlenül elkövetnek.

Több alkalommal mondtuk el és ma is ismételjük azok számára kik hallani nem akarják, hogy a rossz indulatú károsítók és a jövővel sok helyet nem gondoló mondhatni rabló gazdálkodás által veszélyes és pusztuló helyzetbe juttatott erdőségeink sorsán legelső sorban a régen várt erdőtörvény kiadása segíthet.

Ne feledje senki, hogy minden nap, mellyel az új erdőtörvény életbe léptetése késik a legszerűsebb feltétel szerint is ezerek nagy számára menő és gyakran következményeiben is örökre helyre-hozhatlan károkkal csökkenti Magyarország tőkevagyonának értékét.

ERDŐTÖRVÉNYT KÉRÜNK

Jusson eszükbe azoknak, kik állásuknál fogva erdőtörvényünk közvetlen megalkotói lehetnek, hogy a fájától derüre borura megfosztott feltétlen er-

dőtalaj területe hazánkban egyre szaporodik, hogy a törvény hiánya miatt most elhanyagolható újra-erdősítés, minél tovább késik, annál költségesebb lesz, sőt költség tekintetében annyira drágábbá válhatik, hogy egyes magán tulajdonos erejéből az többé nem is foganatosítható. És képes lehet-e majdan az állam az elpusztult összes erdőtalajt ismételt művelés alá vésíteni vagy különben is terhes pénzügyi viszonyai között éppen saját részéről erdősíttetni?

Jusson eszükbe a világhírű Karst hegység országokra terjedő kopársága, melyről közvetlenül szerzett tapasztalatunk után írhatjuk ide, hogy az okszerű kezelés és az erdősítés el nem hanyagolása mellett, mint hajdan úgy ma is, a világ egyik legdúsabb erdőtalaja lenne, holott most szomorú látványt nyújtó silány kötenger. Emlékezzenek a Vág, a Tisza és a Maros partjain lévő meg a nógrádmegyei és a többi fátlan, köves hegyoldalokra...

Az erdőtörvény megalkotása még a jelen országgyűlés tartama alatt lehetséges. Lehetséges pedig azért, mert a törvénytervezet a képviselőház számos tagja, az erdőbirtokosok a jogászok és a szakemberek részéről már annyi és oly beható tárgyalásokon ment át, hogy azon, feltéve azt, miszerint az erdészet szakbeli igényeinek kielégítése annak törvényre alkotásánál félbev leend, igen kevés változtatás tehető.

Tiszteletteljesen kérjük azért a t. képviselőház összes tagjait és a t. földművelésminiszter urat, hogy a törvényre avatásra már nem sok teendőt kívánó kész erdőtörvény-tervezetet, tekintettel erdőségeink szomorú viszonyaira, bokros elfoglaltságuk mellett is közelebbi figyelmük tárgyává tenni sziveskedjenek s hazánkat szerencsétlenség az évek óta várt erdőtörvénnyel.

A legszilárdabb meggyőződéssel merjük elmondani, hogy a közigazgatás és az igazságszolgáltatás rendezését s az ország évi költségét illető törvények után, szükségesség tekintetében egyetlen más irányú törvény sem állhat az erdőtörvény előtt s hogy ennek megalkotása, mikéni más alkalommal is nyilvánítottuk, a jelen országgyűlés működésének gyöngyét képezhetné.

Bedő Albert

Erdészeti Lapok (1871.)